

ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПОЛІТИЧНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Перехідний стан політичного режиму, який часто супроводжується кризою, сприяє посиленню впливу факторів політичного характеру, підвищує значення політичної волі та рівня інституалізації політичних відносин. Особливо це виявляється в логіці дії авторитарного режиму, для якого політика – засіб пріоритетного впливу на посилення регульованості соціальних процесів.

Зв'язок економіки та політики можна також розглядати з позицій діалектики, адже не лише перша визначає другу, а й політика має регулюючі можливості щодо економіки, оскільки передбачає державно-владний примус – у разі потреби її вплив набуває особливого значення. Сьогодні не тільки ліберальні, а й консервативні західні ідеологи відмовляються від різко негативного ставлення до державного регулювання економіки й визнають потребу застосування цих важелів.

У сучасній Україні, як і в інших державах, що переживають посттоталітарну трансформацію, питання посилення регульованості соціальних процесів є актуальним. Політичний аналіз виявляється потрібним для проведення ефективних економічних перетворень: встановлення конкурентного середовища, ствердження ринкових відносин, розвитку підприємництва. Заходи політичного характеру необхідні й для подолання негативних наслідків минулої системи та подолання кризових явищ перехідного періоду.

Разом із тим успіх демократичних перетворень залежатиме від збереження динамічного балансу між чинниками політичного й економічного характеру. Доволі значимими, зокрема, є розвиток вільної економічної діяльності, утвердження господарської ініціативи та широкий розвиток підприємництва. Економіка та політика взаємодіють опосередковано і через інші соціальні відносини. Тому характер їх взаємодії багато в чому залежить від змісту інтересів соціальних груп, що утворюють те чи інше суспільство [2].

У політиці процес формування та реалізації інтересів первинно пов'язаний з моральним вибором людини. Уявлення про справедливість, характер відносин з державою, про межі свободи та рівність впливають на політичні установки та поведінку. У відносинах з державою (державною владою) людина керується вимогами користі та моральності. Мораль розміщує політичні питання у площині взаємовідносин добра та зла. Індивідуальний вибір більшою мірою залежить від морального апробування, тимчасом як професійні аспекти управлінської діяльності еліт містять мінімальний рівень моральної рефлексії.

Моральність політики умовна, тим більш, що моральна оцінка політичних засобів, що застосовуються, залежить від конкретної ситуації. Наприклад, держава може ефективно використовувати своє монополічне право на використання сили тільки тоді, коли має легітимність, тобто коли моральні почуття народу збігаються з нормами офіційної владної моралі. Однак у відносинах моралі та політики також необхідно встановити баланс – неприпустимий як гіперморалізм, що призводить до містифікації політичних уявлень і є шляхом до соціальних катастроф, так і нехтування моральними принципами, що характерно для багатьох, відомих історії диктаторських режимів. Якщо політика не відмежується від моральних вимог, їй притаманне прагнення досягти цілей за рахунок меншої соціальної ціни, зберегти мир та злагоду.

Економічна демократія протиставляється одержавленню, яке, як вважають соціал-демократи, не може гарантувати залучення працівників до управління економікою. З іншого боку, економічна демократія проголошується альтернативою ринковому господарству, яке усуває рядового трудівника із сфери прийняття економічних рішень.

Отже, економіка справляє значний детермінуючий вплив на формування політичної влади. Слабо розвинута економіка передбачає централізацію влади, посилює авторитарні тенденції. Високий рівень економічного розвитку є важливим фактором встановлення та збереження стабільної демократії. Заходи політичного характеру необхідні й для подолання негативних наслідків минулої системи та подолання кризових явищ перехідного періоду.

Список використаних джерел

1. Стулова І.М. Політичні інститути й економіка: взаємодія та взаємозалежність. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/50594547.pdf>
2. Палас Н. Демократія як політична цінність [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///C:/Users/Zver/Desktop/Vnadu_2011_1_26.pdf